

Bc. Jana Vognarová, Current trends in teaching listening
Diplomová práce
Ústav anglického jazyka a didaktiky, FFUK, září 2016

Posudek vedoucího práce

Cílem práce bylo prozkoumat, do jaké míry dochází v oblasti nácviku poslechu ve výuce anglického jazyka k zohledňování nejnovějších teoretických poznatků a doporučení ve skutečné výuce. Tradičním paradigmatem platným ve vyučování řečové dovednosti poslechu při výuce cizích jazyků byla orientace na výsledek poslechu; poslechové aktivity se soustředily především na ověřování porozumění, necílily přímo na odhalení a odstranění problémů, které vyvstávají v průběhu samotného poslechu. V posledních dvou desetiletích dochází k postupnému odklonu od tohoto tradičního paradigmatu k paradigmatu procesuálnímu, tedy k rozvoji technik poslechu samotného, tak aby se při výuce pracovalo na vylepšení řečové dovednosti, nikoliv jen na ověřování výsledků. Autorka diplomové práce vychází z výzkumné práce Johna Fielda (2009)¹ a snaží se zjistit, zda se jeho empiricky ověřené poznatky odrážejí v práci v jazykových kurzech.

Teoretickou část rozděluje na čtyři části. Nejprve stručně popisuje, jak se nácvik poslechu proměňoval ve vybraných metodách výuky cizích jazyků. Činí tak proto, aby mohla popsat situaci, kdy dochází k výše zmíněné změně paradigmatu a vysvětlit potřebu této změny. Dále změnu paradigmatu ilustruje přehledem vybraných studií z akademických časopisů. Nakonec se soustřeďuje na popis výuky poslechu, tak jak je uveden ve vybraných učebnicích pro učitele angličtiny jako cizího jazyka. V poslední části detailněji popisuje metodologii výuky poslechu tak, jak ji doporučuje Field (ibid.). Teoretická část je dle mého názoru přehledně zpracována a vytváří solidní základ pro výzkumnou část, jakkoliv je její dělení dle typů publikací poněkud netradiční. Škoda jen, že autorka nepochybně též s publikací Michaela Rosta (2002)².

V praktické části chce zjistit, zda se nové přístupy k vyučování poslechu promítají do výuky. Při volbě dat vychází z předpokladu, že výuka v kurzech je do značné míry ovlivněna používanými učebnicemi a proto svou analýzu zaměřuje právě na ně. V souladu se zadáním vybírá trojici nejhojněji využívaných učebnic a zkoumá rozdíly mezi nimi, mezi jejich jednotlivými edicemi a mezi jednotlivými úrovněmi. Pro analýzu volí nejprve kvantitativní přístup. Naráží přitom na několik metodologických problémů (např. definice poslechového cvičení a segmentace za účelem spočítání cvičení). Dle mého názoru pro tyto problémy nachází odpovídající řešení. Pro cvičení v učebnicích dále vytváří typologii, aby mohla spočítat, jaké typy cvičení se v učebnicích využívají a vysledovat případné rozdíly. Následující kvantitativní přehled (nutno vyzdvihnout jeho značnou pracnost, neb autorka musela klasifikovat několik tisíc cvičení) ukazuje, jak odlišné mohou učebnice být v přístupu k výuce řečových dovedností. Dále analyzuje didaktické aspekty doprovodných knih pro učitele. Zde oceňuji, že takto kriticky zhodnocuje jejich přínos pro výuku poslechu (někdy volí i mírně ironický tón, např. na str. 68, což neodpovídá akademickému stylu). Do analýzy zahrnuje i poslechová cvičení na procvičování výslovnosti. Může autorka u obhajoby vysvětlit, proč se tak rozhodla?

V diskusi se dostává ke srovnání jednotlivých učebnic a shrnutí jejich přístupů k výuce poslechu. Odpovídá na klíčovou výzkumnou otázku, zda se v učebnicích projevuje příklon k procesuálnímu způsobu vyučování poslechu, a shledává, že se tak děje jen ve velmi omezené míře. Diskuse celkově patří k nejkvalitnější části diplomové práce, a to především proto, že se autorce daří provést syntézu poznatků a že se jí daří na ně aplikovat i didaktické zkušenosti, které načerpala ve své učitelské a metodické praxi. Domnívám se však, že syntéza mohla být ještě hlubší. Slibně vypadají i následná didaktická doporučení, která však mohla být ještě jasněji a hlouběji rozvedena a dokumentována na konkrétních příkladech.

¹ Field, John (2009) *Listening in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press

² Rost, Michael (2002) *Teaching and Researching Listening*. Harlow: Pearson Education

Oceňuji provedenou reflexi a nástin možných směrů dalšího bádání. V závěru práce bych ještě více akcentoval klíčové výsledky.

Jako vedoucí práce konstatuji, že autorka řádně konzultovala , na konzultace přicházela připravena s konkrétními otázkami a návrhy jejich řešení a především se čelem postavila ke zjištění, že objem zkoumaných dat výrazně převyšuje prvotní očekávání. Škoda že autorka dlouhou pauzu při psaní DP nevyplnila pilotáží a hledáním technik výběru vzorku pro analýzu. Útěchou ji může být, že jí ve zkoumaných publikacích zřejmě nic neuniklo.

Práce by si bývala zasloužila detailnější jazykovou a stylistickou korekturu (např. méně formální varianty kvantifikátorů a intenzifikátorů a občasné gramatické prohřešky pramenící z transferu z češtiny).

Z analýz je patrné, že autorka je zkušená učitelka angličtiny, která přemýšlí o tom, jak vyučuje, a dokáže kriticky zhodnotit nejrůznější doporučení. Bylo by dobré, kdyby velké množství práce se zpracováním dat pro tuto DP zúročila sepsáním článku pro odborný časopis. V tomto případě bych doporučil, aby akcentovala didaktické vyznění výzkumu a více a na konkrétních příkladech dokumentovala, jak při výuce poslechu postupovat.

Závěr

Autorce se podařilo splnit zadání práce a odpovědět na výzkumnou otázku. S ohledem na výše uvedené navrhuji k obhajobě předběžné hodnocení **velmi dobrá až výborná**.

PhDr. Tomáš Gráf, Ph.D.

V Praze 30.8.2016